www.INN.ir/sport
• دوشنبه ۲۵ آبان ۱۴۰۵ • ۶ جمادی‌الثانی ۱۴۴۸
• سال سی‌ام • شماره ۸۲۶۵
iranvarzeshii
Iran Varzeshi Newspaper

ایران ورزشی

• صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی
• مجری: مؤسسه فرهنگی و مطبوعاتی ایران
• رئیس هیأت مدیره: صادق حسین جابری انصاری
• مدیرعامل و مدیر مسئول : علی متقیان
• سردبیر ارشد مؤسسه: هادی خسرو شاهین
• سردبیر ایران ورزشی: علی جوادی
• تلفن: ۱۴ـ۸۸۵۰۴۱۱۳ • نمابر: ۸۴۷۱۱۱۷۳
• چاپ: چاپخانه مؤسسه جام جم
• سازمان آگهی‌ها: ۱۸۷۷ ۸۸۵۰۱۳۰۰ ـ ۸۸۷۴۶۵۸۳
• امور مشترکین: ۸۸۷۴۸۸۰۰ ـ ۸۸۵۲۱۹۵۴
• نشانی: تهران، خیابان خرمشهر، شماره ۲۰۸
• صندوق پستی: ۵۳۸۸-۱۵۸۷۵

جام جهانی؛ موتور اقتصادی فوتبال ژاپن

فوتبال در ژاپن دیگر صرفاً یک رشته ورزشی نیست، بلکه به یکی از ابزارهای مهم توسعه اقتصادی، تحریک مصرف داخلی و برندسازی ملی تبدیل شده است؛ صنعتی که با تکیه بر موفقیت‌های تیم ملی و حضور مستمر در جام جهانی، فرصت‌های تجاری گسترده‌ای ایجاد کرده است. براساس داده‌های بازار، ارزش صنعت فوتبال ژاپن در سال ۲۰۲۵ به حدود ۲۰۸ میلیون دلار رسیده و پیش‌بینی می‌شود این رقم تا سال ۲۰۳۴ با نرخ رشد سالانه ۳.۲۸ درصد به ۲۷۸ میلیون دلار افزایش یابد.

عملکرد تیم ملی ژاپن می‌تواند محرک تازه‌ای برای اقتصاد این کشور باشد. برآوردها نشان می‌دهد صعود سامورایی‌های آبی به مرحله یک‌چهارم نهایی، در صورت تحقق، می‌توانست بیش از ۴۰۰ میلیارد ین اثر اقتصادی به همراه داشته باشد؛ رشدی که عمدتاً از محل فروش کالاهای هواداری، خرده‌فروشی و صنعت میهمان‌نوازی حاصل خواهد شد.

در همین راستا، برندهای بزرگ و فروشگاه‌های زنجیره‌ای با طراحی کمپین‌های تبلیغاتی و عرضه محصولات ویژه، برای بهره‌برداری از تب فوتبال برنامه‌ریزی کرده‌اند.

از سوی دیگر، فدراسیون فوتبال ژاپن نیز با درآمد عملیاتی پیش‌بینی شده ۲۳.۴ میلیارد ین در سال مالی ۲۰۲۵، به یکی از قدرتمندترین نهادهای ورزشی کشور تبدیل شده است.

چگونه فرهنگ عامه به موتور محرک تحول ورزشی یک ملت تبدیل شد؟

سوباسا؛ رؤیای ژاپنی

عکس: Getty images

گزارش ویژه

محمدرضا رحیم‌پور
خبرنگار

پیروزی برابر برزیل باپنج بار قهرمانی جهان، برای ژاپن چیزی فراتر از نتیجه یک مسابقه دوستانه بود؛ این برد بازتاب مسیری طولانی بود که از خیال‌پردازی‌های یک مانگا آغاز شد و به پرورش نسلی رسید که دیگر از رویارویی با بزرگان فوتبال جهان هراسی ندارد.

ورزشگاه ملی سنگاپور میزبان یکی از دراماتیک‌ترین مسابقه‌های فوتبال ملی بود؛ شبی که پایان آن برای فوتبال ژاپن معنایی فراتر از یک پیروزی داشت. سامورایی‌ها با نتیجه ۳ بر ۲ برزیل، پرافتخارترین تیم تاریخ جام جهانی را شکست دادند و انتقام حذف تلخ خود در جام جهانی ۲۰۲۶ را گرفتند. اهمیت این برد اما تنها به نتیجه مسابقه یا نام حریف محدود نمی‌شد. برای نسلی که با رؤیای «کاپیتان سوباسا» بزرگ شده است، این پیروزی تصویری بود که سال‌ها پیش در صفحات یک مانگا شکل گرفته و حالا در زمین فوتبال به واقعیت تبدیل شده بود.

دیدار دو تیم دوستانه بود و نتیجه آن تأثیری بر صعود یا قهرمانی نداشت؛ اما شور و حساسیت مسابقه نشان داد که فوتبال گاهی فراتر از جدول رده‌بندی و عنوان‌های ورزشی معنا پیدا می‌کند. پیروزی مقابل برزیل، آن هم پس از شکست در جام جهانی، برای هواداران ژاپنی یادآور مسیری چند ده ساله بود؛ مسیری که از روزگاری آغاز شد که فوتبال جایگاه چندان پررنگی در فرهنگ ورزشی این کشور نداشت و امروز به حضور بازیکنان ژاپنی در باشگاه‌های معتبر اروپایی و رقابت شانه‌به‌شانه تیم ملی این کشور با قدرت‌های بزرگ فوتبال جهان رسیده است.

> ژاپن در این دیدار که در ورزشگاه سنگاپور برگزار شد با اعتمادبه‌نفس وارد زمین شد و از همان دقایق ابتدایی نشان داد که قصد ندارد برابر نام بزرگ برزیل عقب‌نشینی کند

این پیروزی را نمی‌توان تنها یک اتفاق ورزشی دانست. پشت آن، داستان تحول فوتبالی کشوری قرار دارد که برای دستیابی به جایگاه امروزی خود، به رویاپردازی در کنار برنامه‌ریزی، سرمایه‌گذاری و صبر نیاز داشت. «کاپیتان سوباسا» بخشی از این داستان است؛ اثری که فوتبال را به خانه‌های ژاپنی‌ها برد و به بسیاری از کودکان این کشور فرصت داد خود را در قامت قهرمانانی تصور کنند که روزی می‌توانند برابر بهترین‌های جهان قرار بگیرند.

شبی که سامورایی‌ها از شکست بازگشتند

ژاپن در این دیدار که در ورزشگاه سنگاپور برگزار شد با اعتمادبه‌نفس وارد زمین شد و از همان دقایق ابتدایی نشان داد که قصد ندارد برابر نام بزرگ برزیل عقب‌نشینی کند. تیم ملی ژاپن با تکیه بر توانایی فنی بازیکنانش، بازی را تهاجمی آغاز کرد و توانست در جریان مسابقه برتری را به دست آورد. نتیجه نهایی ۳ بر ۲، حاصل دیداری نزدیک و پرحادثه بود؛ مسابقه‌ای که در آن هر لحظه می‌توانست سرنوشت بازی را تغییر دهد.

برزیل نیز در طول مسابقه برای بازگشت به بازی تلاش کرد و توانست نتیجه را به تساوی بکشاند، اما ژاپن در واپسین دقایق بار دیگر از حریف پیش افتاد. گل دقیقه ۹۱ تاتسوهیرو ساکاموتو، پایان‌بخش شبی بود که به خاطره‌ای ماندگار برای هواداران ژاپنی تبدیل شد.

دقایق پایانی مسابقه با حاشیه‌هایی نیز همراه بود. اعتراض‌ها به تصمیم‌های داوری بالا گرفت و کارلو آنچلوتی، سرمربی برزیل و رافینیا با دریافت کارت قرمز از زمین مسابقه اخراج شدند. این اتفاق‌ها بر التهاب بازی افزود، اما نتیجه نهایی تغییری نکرد و ژاپن توانست یکی از مهم‌ترین پیروزی‌های سال فوتبال ملی خود را جشن بگیرد.

این برد برای ژاپنی‌ها اهمیت بیشتری داشت؛ چراکه در روایت منتشرشده از تقابل قبلی دو تیم، برزیل در مرحله حذفی جام جهانی ۲۰۲۶ با نتیجه ۲ بر یک ژاپن را شکست داده بود. سامورایی‌ها این بار نه‌تنها برابر حریف قدرتمند خود ایستادگی کردند، بلکه توانستند در لحظات پایانی نتیجه را نیز به سود خود تغییر دهند.

اهمیت این مسابقه به انتقام یک شکست یا ثبت نتیجه‌ای غیرمنتظره محدود نمی‌شود. ژاپن امروز دیگر تیمی نیست که تنها با هدف غافلگیر کردن نام‌های بزرگ وارد میدان شود. این کشور طی سال‌های گذشته مسیری را پیموده که هدف آن تبدیل شدن به قدرتی پایدار در فوتبال جهان بوده است؛ مسیری که ریشه‌های فرهنگی آن را می‌توان در داستان پسری جست‌وجو کرد که رؤیای قهرمانی در فوتبال را در سر داشت.

سوباسا؛ پسری که فوتبال را به خانه‌های ژاپن برد

نکته‌روز

برای یافتن ریشه‌های فرهنگی این تحول باید به سال ۱۹۸۱ بازگشت؛ زمانی که یوئیچی تاکاهاشی، مانگای مشهور «کاپیتان سوباسا یا همان کارتون معروف فوتبالیست‌ها» را خلق کرد. در آن دوران، فوتبال در ژاپن هنوز جایگاهی حاشیه‌ای در مقایسه با ورزش‌هایی مانند بیسبال داشت. ساختار حرفه‌ای فوتبال به شکل امروزی وجود نداشت و رؤیای تبدیل شدن به یک فوتبالیست بین‌المللی برای بسیاری از کودکان، دور از دسترس به نظر می‌رسید.

در چنین فضایی، داستان سوباسا اوزورا وارد زندگی نسل تازه‌ای از مخاطبان شد؛ پسری که عاشق فوتبال بود، با اشتیاق تمرین می‌کرد و رؤیای رسیدن به بالاترین سطح این ورزش را در سر داشت. داستان او تنها درباره گل زدن و پیروزی در مسابقه‌ها نبود؛ تلاش، پشتکار، رقابت، دوستی و باور به توانایی‌های فردی و گروهی، عناصر اصلی روایتی بودند که مخاطبان جوان را با خود همراه می‌کرد.

«کاپیتان سوباسا» به کودکان ژاپنی نشان داد فوتبال می‌تواند چیزی فراتر از یک سرگرمی باشد؛ ورزشی که در آن می‌توان رؤیاهای بزرگ داشت و برای رسیدن به آنها تلاش کرد. این اثر با تبدیل فوتبال به بخشی از دنیای خیال و سرگرمی کودکان، به افزایش جذابیت این ورزش در جامعه کمک کرد.

در تأثیر فرهنگی این مجموعه، به افزایش قابل توجه شمار کودکان فوتبالیست در دهه ۱۹۸۰ اشاره شده است. همچنین ارقامی درباره تأثیر این انیمه بر بازیکنان نسل‌های بعدی تیم ملی ژاپن مطرح شده که نشان می‌دهد بخشی از فوتبالیست‌های این کشور، علاقه خود به فوتبال را با تماشای ماجراهای سوباسا پیوند می‌دهند. این آمارها، اگرچه به‌تنهایی نمی‌توانند تمام دلایل رشد فوتبال ژاپن را توضیح دهند، اما نشانه‌ای از ارتباط میان فرهنگ عامه و شکل‌گیری علاقه اجتماعی به ورزش هستند.

تأثیر چنین اثری را نباید با ساختن مستقیم یک تیم ملی یا تولید قهرمانان حرفه‌ای اشتباه گرفت. یک مانگا نمی‌تواند به‌تنهایی جای آموزش، امکانات، مربیگری و برنامه‌ریزی را بگیرد؛ اما می‌تواند نقطه شروع یک علاقه جمعی باشد. کودکی که با رؤیای سوباسا فوتبال را دوست دارد، ممکن است به زمین تمرین برود، در یک باشگاه ثبت‌نام کند و سال‌ها بعد بخشی از نسل تازه فوتبالیست‌های کشورش شود.

مدیران فوتبال براساس سلیقه شخصی تصمیم می‌گیرند

ملکیان: به‌جای بازیکن خارجی، مدیر خارجی به فوتبال ایران بیاوریم

واکنش

فرد ملکیان، پیشکسوت فوتبال، با انتقاد از شیوه مدیریت باشگاه‌های فوتبال ایران، تصمیم‌گیری‌های فردمحور و کوتاه‌مدت مدیران را یکی از ضعف‌های اساسی فوتبال کشور دانست و تأکید کرد به‌جای صرف هزینه برای جذب بازیکنان خارجی، باید از ظرفیت مدیران خارجی و متخصص برای اصلاح ساختار فوتبال ایران استفاده کرد. او با اشاره به تفاوت شیوه تصمیم‌گیری در باشگاه‌های بزرگ جهان، تصمیم‌های عجولانه و غیرکارشناسی مدیران ایرانی را از عوامل اصلی ناکامی‌ها معرفی کرد و پیشنهاد داد حتی از رئیس فدراسیون خارجی نیز برای مستقل‌سازی تصمیم‌ها استفاده شود.

ملکیان با اشاره به تفاوت شیوه تصمیم‌گیری در باشگاه‌های بزرگ فوتبال جهان اظهار کرد: «مدیران عامل باشگاه‌های ما شخصاً تصمیم می‌گیرند و تصور می‌کنند همه‌چیز فوتبال را می‌دانند. گاهی برای مطرح کردن خودشان و جلب توجه هواداران، تصمیم‌هایی می‌گیرند که لزوماً براساس کار کارشناسی نیست. برای مثال، در باشگاهی مثل بایرن مونیخ، انتخاب‌های مهم با مشورت چندین پیشکسوت بزرگ و پس از ماه‌ها بررسی انجام می‌شود، اما در فوتبال ما وقتی نتیجه نمی‌گیریم و متوجه می‌شویم مهاجم نداریم، ظرف دو سه روز با ایجنت‌ها صحبت می‌کنیم و بازیکنی را به خدمت می‌گیریم تا ببینیم چه اتفاقی می‌افتد.»

وی ادامه داد: «این مسأله یکی از ضعف‌های اصلی مدیریت فوتبال ماست. مدیران باید بدانند که تصمیم‌های مهم باشگاهی به بررسی، مشورت و برنامه‌ریزی نیاز دارد و نمی‌توان با تصمیم‌های عجولانه برای مشکلات اساسی فوتبال راه‌حل پیدا کرد.»

ملکیان با طرح پیشنهادی متفاوت برای اصلاح ساختار مدیریتی فوتبال ایران گفت: «همیشه این فکر را در ذهن داشتم که به‌جای آوردن بازیکن خارجی، مدیر خارجی به فوتبال ایران بیاوریم؛ حتی می‌توان از رئیس فدراسیون خارجی استفاده کرد تا فردی که ارتباطات و زدوبندهای موجود در فوتبال ما را نمی‌شناسد، بتواند مستقل تصمیم بگیرد و تحت تأثیر توصیه‌ها و روابط قرار نگیرد.»

این پیشکسوت فوتبال تأکید کرد: «باید به چنین مدیری فرصت بدهیم، راهکارهایش را بشنویم و اجازه دهیم براساس مطالعات و بررسی‌های کارشناسی برنامه‌ریزی کند. لازم است مشخص کنیم با توجه به شرایط ژنتیکی و موقعیت جغرافیایی ایران، چه فلسفه فوتبالی برای کشورمان مناسب است و چگونه می‌توانیم بر مبنای آن به موفقیت برسیم.»

وی در پایان خاطرنشان کرد: «نباید مدام مسیرهای مختلف را بدون برنامه تجربه کنیم، شکست بخوریم و همچنان راه اصلی خودمان را پیدا نکنیم. به اعتقاد من، ورود یک مدیر خارجی می‌تواند به فوتبال ایران کمک کند تا با نگاهی مستقل و به دور از روابط و توصیه‌پذیری، مسیر اصلاح و پیشرفت را مشخص کند.»

> مدیران باید بدانند که تصمیم‌های مهم باشگاهی به بررسی، مشورت و برنامه‌ریزی نیاز دارد و نمی‌توان با تصمیم‌های عجولانه برای مشکلات اساسی فوتبال راه‌حل پیدا کرد

از رؤیای جهانی تا ساختار حرفه‌ای

1

با وجود نقش فرهنگی «کاپیتان سوباسا»، تحول فوتبال ژاپن تنها با محبوبیت یک مانگا توضیح داده نمی‌شود. فاصله میان رؤیای حضور در جام جهانی و رسیدن به سطح رقابت با تیم‌های بزرگ، به زیرساخت و برنامه‌ریزی نیاز داشت. ژاپن برای تبدیل علاقه عمومی به توانایی ورزشی، باید ساختار فوتبال خود را متحول می‌کرد.

تأسیس لیگ حرفه‌ای J.League در سال ۱۹۹۳ یکی از مهم‌ترین نقاط عطف این مسیر بود. با شکل‌گیری این لیگ، فوتبال ژاپن وارد مرحله تازه‌ای شد؛ باشگاه‌ها امکان فعالیت حرفه‌ای‌تری پیدا کردند، توجه عمومی به مسابقات افزایش یافت و مسیر توسعه بازیکنان و رقابت‌های داخلی شکل منسجم‌تری به خود گرفت.

این تحول به‌تدریج پیوندی میان علاقه عمومی به فوتبال و ساختار حرفه‌ای این ورزش ایجاد کرد. نسلی که در کودکی با داستان‌های سوباسا و رؤیای رقابت در سطح جهانی بزرگ شده بود، اکنون می‌توانست در محیطی حرفه‌ای‌تر فوتبال را دنبال کند. باشگاه‌ها، مربیان، مسابقات و برنامه‌های توسعه استعدادها به عواملی تبدیل شدند که امکان تبدیل آن علاقه به توانایی واقعی را فراهم می‌کردند.

ژاپن در سال ۱۹۹۸ برای اولین بار به جام جهانی راه یافت و از آن زمان تاکنون در تمام دوره‌های این رقابت‌ها حضور داشته است. این استمرار، یکی از مهم‌ترین نشانه‌های تثبیت جایگاه فوتبال این کشور در سطح بین‌المللی است. تیمی که سال‌ها برای رسیدن به جام جهانی تلاش کرده بود، به‌تدریج به رقیبی تبدیل شد که می‌توانست برابر تیم‌های بزرگ جهان نتایج قابل توجهی کسب کند.

در این مسیر، حضور بازیکنان ژاپنی در لیگ‌های معتبر اروپایی نیز اهمیت زیادی داشت. تجربه بازی در محیط‌های رقابتی سطح بالا، انتقال دانش فنی و افزایش کیفیت فردی بازیکنان، به تیم ملی کمک کرد تا از نظر تاکتیکی و فنی پیشرفت کند. از هیده‌توشی ناکاتا در نسل پیشین تا تاکه‌فوسا کوبو در نسل امروز، بازیکنان ژاپنی در دوره‌های مختلف تلاش کرده‌اند جایگاه فوتبال کشورشان را در سطح جهانی ارتقا دهند.

جام جهانی دیگر هدف ژاپن نیست

2

حضور پیوسته در جام جهانی، به‌تنهایی نشان‌دهنده تبدیل شدن یک کشور به قدرت فوتبال نیست؛ آنچه اهمیت دارد، کیفیت رقابت، توانایی عبور از مراحل دشوار و ایجاد نسلی است که بتواند در برابر تیم‌های بزرگ با اعتمادبه‌نفس بازی کند. ژاپن طی سال‌های اخیر تلاش کرده است از مرحله صرفاً حضور در بزرگ‌ترین تورنمنت فوتبال جهان عبور کند و به تیمی تبدیل شود که برای نتیجه گرفتن به میدان می‌رود.

توسعه فوتبال پایه، توجه به آموزش مربیان، حضور بازیکنان در لیگ‌های خارجی و ایجاد ساختار حرفه‌ای در مسابقات داخلی، مجموعه عواملی هستند که در کنار علاقه اجتماعی به فوتبال، این پیشرفت را ممکن کرده‌اند. به همین دلیل، پیروزی مقابل برزیل را باید در چارچوب یک روند طولانی بررسی کرد؛ روندی که نه با یک مسابقه آغاز شده و نه با یک برد به پایان می‌رسد.

البته نتیجه یک دیدار دوستانه نمی‌تواند به‌تنهایی معیار قطعی برتری یک تیم باشد. برزیل همچنان یکی از بزرگ‌ترین قدرت‌های فوتبال جهان است و ژاپن نیز برای رسیدن به قله فوتبال بین‌المللی مسیر دشواری پیش‌رو دارد. اما چنین پیروزی‌هایی از نظر روانی و نمادین اهمیت دارند؛ زیرا به بازیکنان و هواداران نشان می‌دهند که رقابت با نام‌های بزرگ، دیگر یک رؤیای دور از دسترس نیست.

بردی که در جدول نمی‌ماند

3

در نهایت، یک بازی دوستانه همان‌طور که از نامش پیداست، امتیازی برای صعود یا قهرمانی به همراه ندارد. اما برخی مسابقه‌ها به دلیل شرایط برگزاری، نام حریف و معنایی که برای یک ملت پیدا می‌کنند، فراتر از جایگاه رسمی خود در تاریخ فوتبال ثبت می‌شوند. پیروزی ۳ بر ۲ ژاپن برابر برزیل می‌تواند یکی از همین مسابقه‌ها باشد؛ شبی که هواداران ژاپنی نه‌فقط یک نتیجه شیرین، بلکه تصویری از مسیر چنددهه‌ساله فوتبال کشورشان را تماشا کردند. مسیری که از علاقه کودکان به داستان‌های فوتبالی آغاز شد، با توسعه ساختار حرفه‌ای ادامه یافت و به پرورش نسلی رسید که امروز در برابر قدرت‌های سنتی فوتبال جهان احساس ضعف نمی‌کند.

«کاپیتان سوباسا» شاید نتیجه دقیق این مسابقه را پیش‌بینی نکرده بود، اما رؤیایی را در ذهن مخاطبانش زنده کرد که از مرزهای داستان فراتر رفت: رؤیای رقابت با بهترین‌های جهان. البته تحقق این رویا حاصل یک مانگا نبود؛ حاصل پیوند میان فرهنگ، آموزش، زیرساخت، برنامه‌ریزی و تلاش نسل‌های مختلف بود.

در سنگاپور، ژاپن برزیل را شکست داد. نتیجه این مسابقه در آمار دیدارهای دوستانه ثبت خواهد شد، اما معنای آن می‌تواند مدت‌ها در حافظه فوتبال این کشور باقی بماند. داستانی که از صفحات یک انیمیشن آغاز شد، با ساختن ساختار حرفه‌ای و پرورش نسل‌های تازه ادامه پیدا کرد و حالا در شبی مقابل یکی از پرافتخارترین تیم‌های جهان، تصویری زنده از رؤیایی قدیمی به نمایش گذاشت. شاید مهم‌ترین میراث «کاپیتان سوباسا» همین باشد که پیش از آنکه ژاپن بتواند برزیل را در زمین فوتبال شکست دهد، باید نسلی را می‌ساخت که باور داشته باشد روزی می‌تواند با چنین حریفی رقابت کند.